Veletržní listy

20 SVĚT KNIHY PRAHA mezinárodní knižní veletrh a literární festival 2014

ZÁVĚREČNÉ VYDÁNÍ

Prodejte autorská práva!

Jednotlivé národní knižní trhy se neustále zmenšují a realizovat své podnikání jen jejich prostřednictvím je stále těžší. Literární agenti PAUL a HANA WHITTON ve čtvrtek odpoledne radili, jak prodat svá autorská práva na zahraniční trhy a tím zvýšit výnosy ze své knižní produkce.

Na světě je asi 2000 literárních jazyků. To se jeví jako příliš rozsáhlý globální trh. Ale k oslovení 95 % světové populace stačí pouhých 100 jazyků. Tady už se vyplatí vyvinout nějakou snahu. Největší motivací jak pro autory, tak pro nakladatele je dosáhnout anglického vydání svých děl. Jenže anglofonní knižní trh je přesycený množstvím titulů a prosadit se na něm není tak snadné. Proto stojí za to hledat alternativy. Jednou z nich mohou být země BRIC, tedy Brazílie, Rusko, Indie a Čína. Výhodou těchto zemí je jednak obrovská populace a jednak jazyky, které nejsou literárně tolik frekventované. Další alternativou je hispánská oblast. Pro české nakladatele může být také efektivní umístit svoji knihu na některý menší trh v rámci střední a východní Evropy. Napomáhá tomu společný kulturní kontext a tradice těchto zemí. Vydání v okolních zemích, byť jde z celosvětového pohledu o menší trhy, může výrazně zvýšit naději k vydání knihy v některém ze světových jazyků.

Paul a Hana Whittonovi doporučují využívat zprostředkování pomocí literárních agentů – je to mnohem efektivnější cesta k cíli, než se snažit o prodej práv přímo, vlastní aktivitou, což proběhne zpravidla bez úspěchu. Bezvýhradným předpokladem pro potenciálně úspěšnou nabídku k prodeji autorských práv jsou kvalitně zpracované podklady o nabízeném díle. Samozřejmostí je několikastránková synopse, která musí být nejen jazykově dokonalá, ale musí dílo kvalitně popsat ve všech jeho obsahových rovinách. Chybět nesmí ani překlad ukázky z knihy (doporučený rozsah je 25 až 50 stránek). Univerzálně se tyto podklady připravují v anglickém jazyce, ve kterém komunikuje celý rozvinutý literární svět. Stojí za to věnovat překladům zvýšenou péči a nechat si je prohlédnout i rodilým mluvčím. Nestane se vám pak trapná situace, kdy se ozve zahraniční nakladatelství, že textu knihy příliš nerozumí.

Poslední doporučení, které zaznělo od Paula a Hany Whittonových, je umístit svoji knihu na digitální trh, který je celosvětový. Můžete to učinit sami a budete-li mít štěstí, zájemce o zahraniční vydání se najde.

RaŠ

Ceny Tourmap 2014 předány

Za humorného moderátorského dohledu herce Tomáše Hanáka byly v pátek dopoledne předány ceny festivalu Tourmap 2014.

Do letošního již jedenáctého ročníku bylo přihlášeno 384 turistických map a 197 turistických průvodců z celého světa. Novinkou byla samostatná kolekce elektronických map, kterou si vynutilo rozšíření aplikací do tzv. chytrých telefonů. Letos byla účast okořeněna exotickými zeměmi jako například Filipíny, Laos nebo Kambodža. Vítězem kategorie „Turistické průvodce“ se stal katalog pro cestovní kanceláře a odborníky – ***České dědictví Unesco***. V kategorii „Turistické mapy“ vyhrála společnost SHOCart, spol. s r.o. s mapou ***Naše rozhledny*** a kategorii „Elektronické mapy“ vyhrála společnost Freytag & Berndt s mobilní aplikací ***Phonemaps***.

JaM

PILNÍ KNIHKUPCI

Svaz českých knihkupců a nakladatelů pořádá už od roku 2002 tvz. Knihkupecký žebříček. I letos se vyhlášení nejpilnějších knihkupectví konalo na veletrhu Svět knihy.

„Každý týden vytváříme žebříček nejprodávanějších knih v dětské literatuře, beletrii i odborné literatuře a ten bychom nesestavili bez spolupráce s jednotlivými knihkupectvími. Rádi bychom jim za jejich pomoc poděkovali a ty nejpilnější, kteří u nás hlasují pravidelně, každoročně oceňujeme,“ říká Marcela Turečková, tajemnice Svazu. Letos jsme vybrali dvanáct knihkupectví: Knihkupectví pana Trávníčka z Prahy, knihkupectví paní Olšanské z Příbrami, knihkupectví Olšanská z Hořovic, Karmelitánské knihkupectví Caritas, knihkupectí Daniela z Benešova, knihkupectví Libuše Horáčková, Kniha Českého ráje, knihkupectví Otava z Jihlavy, Kosmas z Nových Butovic, Kanzelsberger, Knihcentrum a Karmelitánské knihkupectví U dómu. JaM

Ceny Miroslava Ivanova uděleny

16. května v 16 hodin – tedy velmi symbolicky – byly uděleny už 14. výroční Ceny Miroslava Ivanova, které vyzdvihují nejlepší počiny uplynulého roku v oblasti literatury faktu. Ceny pořádá a uděluje Klub autorů literatury faktu. Porotci letošního ročníku byli Jan Halada, Miroslav Kučera, Milan Žák, Jaromír Adlt, Pavlína Kubíková a Jana Čeňková. A kdo se stali vítězi?

Hlavní cenu v regionální kategorii získali **Petr Kovařík** a **Blanka Frajerová** za dílo Klíč k českým hřbitovům. Cenu pro nakladatele si odneslo nakladatelství **AOS Publishing** se sídlem v Ústí nad Labem. Cenu za publikovanou časopiseckou tvorbu získala **Heda Bartíková**. Hlavní cena v kategorii autorů do 39 let putuje do rukou **Miloše Hořejše** za knihu Protektorátní Praha jako německé město. V kategorii děl za poslední tři roky si hlavní cenu odnesl **Jan Žďárek** za knihu Hmyzí rodiny a státy. A konečně Cena slovenskému autorovi se uděluje in memoriam **Jánu Baricovi**. Všem oceněným, kterých bylo v jednotlivých kategoriích mnohem více, srdečně blahopřejeme.

RaŠ

Filologický potápěčský kurz

Pustit se do práce o národní ikoně, velké postavě českého národního obrození Jánu Kollárovi, je chůze po tenkém ledě. Maďarský literární historik, bohemista, slovakista a univerzitní profesor RÓBERT KISSE SZEMÁN jej však přešel s lehkostí.

Róbert Kisse Szemán
Peter Zajac

„Psát o Kollárovi není jednoduché a píše-li o něm Maďar, je to ještě těžší. Róbert Kisse Szemán to ví, počítá s tím, neprovokuje, ale ani neuhýbá," řekl na úvod literární vědec Peter Zajac. „Jeho práce se nezaobírá jenom Slávy dcerou, ale také tématy Kollárova života." Sám autor zhodnotil práci na knize jako „krásné ztráty". „Když se do něčeho takhle zaberete, přináší to s sebou ztrátu přízně manželky, dětí, okolí, protože žijete jen tím. Pro moje děti jsem blázen, který se pouští do problematiky, která je pro ně dávno mrtvá. Pro mě to ale bylo dobrodružné." Autor staví své bádání na zcela nových základech a jeho pohled na Kollárovo dílo i Kollára samotného je oceňováno jako naprosto inovativní. „Když se literární vědec zabývá literaturou, tak musí projít různé knížky, časopisy a já jsem tak činil. Studoval jsem staré časopisy a hledal všechny souvislosti. Byl to takový filologický potápěčský kurz," dodal autor s humorem. „Kollár byl silný muž, který si uměl prosadit své myšlenky i přes vůli německé obce evangelíků v Pešti, měl v sobě velkou duševní sílu a ta se zrcadlí v jeho básnických obrazech. Trvalo mi dlouho, od studentských let, než jsem je pochopil, ale už tehdy mi uvízly v hlavě a já se k nim jen teď vrátil," vyznal se Róbert Kisse Szemán ze svého osobního vztahu ke Kollárovi. Jeho vnímání Kollára a představení návštěvníkům veletrhu bylo zajímavé a neotřelé, stejně jako jeho dílo. Nelze tedy než nesouhlasit s jeho dětmi – Kollárovo dílo žije. JaM

HUMOR MÁ MNOHO PODOB

V Literárním sále se v sobotu dopoledne odehrálo slavnostní vyhlášení vítězů Cen Miloslava Švandrlíka, které udělovala Obec spisovatelů České republiky a Městská část Praha 11.

Jméno Miloslava Švandrlíka je zárukou chytrého a chytlavého humoru a laureáti ceny nesoucí jeho jméno tedy mohou být na svůj úspěch právem hrdí. „Jeho dílo je nejkultovnější z kultovních. Miloslav Švandrlík je v humoristické literatuře něco jako Elvis Presley v rock'and' rollu," zaznělo s humorem (jak jinak u humoristických cen) v úvodu z úst členů poroty. Letos si cenu vysloužila hned dvě díla. „Humor má mnoho podob a zatímco jednomu vyhovuje třeskutý vtip, jiný uvítá jemné jiskření. I proto se humoristická kniha těžko hodnotí. Každý zkrátka vnímáme humor jinak, a proto jsme letos udělili ceny dvě," vysvětlili porotci své rozhodnutí ocenit dvě knihy. Jedna cena putovala do rukou **Zdeňka Svěráka**, který ji získal za knihu *Po strništi bos* a druhé ocenění připadlo autorům knihy *Krhútská kronika* **Ervínu Hrychovi** a **Pavlu Weigelovi**. JaM

CENA NADACE ČESKÉHO LITERÁRNÍHO FONDU

„Stejně jako loni bychom chtěli naší cestou více upozornit na knihy, které podporujeme. Jsme přesvědčení o jejich kvalitách, protože někdy nepatří k těm proudům literatury, jimž širší veřejnost věnuje více pozornosti" – uvádí tisková zpráva Nadace českého literárního fondu na vrub ceny, která byla udělena v rámci Světa knihy v pátek odpoledne. V letošním roce se v nejužší nominaci objevila a antologie druhé generace undergroundu, kterou pod názvem ***U nás ve sklepě*** vydala Revolver revue. Dále pak ***Svobodný prostor jazyka*** Patrika Ouředníka z nakladatelství Torst. Cena Nadace Český literární fond za významné literární dílo byla udělena in memoriam Vratislavu Effenbergerovi za knihu ***Republika a varlata*** z nakladatelství Torst. IK

Výlet na pláž

Bulharská literatura je na pultech našich knihkupectví spíše výjimkou, a i proto bylo páteční setkání s autorkou TEODOROU DIMOVOU výjimečné.

Román Adriana, který se dočkal českého překladu pod hlavičkou nakladatelství Petr Štengl, slavil v Bulharsku velký úspěch a byl dokonce zfilmován režisérem Peterem Popzlatevem. „Pro nás byla čest vydat tento román, i když bulharská literatura u nás patří mezi tzv. malé literatury. Nám vydávání takových knih dělá radost," řekl Petr Štengl osobně.

Z následujícího čtení bylo hned jasné, co jej na příběhu Adriana okouzlilo. Autorčin výrazový jazyk je tak barvitý, že její líčení pláže a setkání tří hrdinů na vrcholku skokanské věže diváky doslova vtáhlo do děje a v Literární kavárně, kde se setkání konalo, bylo při troše fantazie slyšet šplouchání moře. Čtení vystřídal velký potlesk. Román Adriana i jeho autorka si to rozhodně zaslouží. JaM

Hrabalův portrét složený z maďarských střípků

ČESTNÝM HOSTEM LETOŠNÍHO VELETRHU JE MAĎARSKO A JEDNÍM Z TÉMAT PAK BOHUMIL HRABAL. Spojíme-li tyto dva motivy do jedné besedy, vznikne z toho zajímavé vzpomínání maďarských autorů a překladatelů na letmá setkání s oblíbeným českým autorem, která jsou už spíše pábivými legendami než projevy sofistikovaně pěstovaných literárních vztahů.

Každý z účastníků besedy měl na Bohumila Hrabala své osobní vzpomínky. **László Szigeti**, autor literárního dialogu s Hrabalem nazvaného *Kličky na kapesníku*, líčil tříletou úmornou práci (mezi roky 1983 a 1986), na jejímž konci se podle jeho názoru s Hrabalem už oba nudili a je přesvědčen, že i jedna jediná otázka navíc by byla pro oba frustrující. **Péter Esterházy**, který napsal román *Hrabalova kniha*, vycházel pouze z Hrabalových textů samotných a neměl žádné nutkání se s Hrabalem osobně setkat. K setkání ho tak trochu domanipuloval až László Szigeti a Esterházy rozkošatělou, leč vtipnou historkou vylíčil setkání dvou lidí, kteří těžce hledají téma vzájemného rozhovoru, a jen všudypřítomné pivo v legendárních pražských hospodách zapříčinilo, že se tito dva literáti neminuli úplně. Esterházy se ovšem vyznal z velkého obdivu k Hrabalovým knihám, ostatně jinak by o nich nenapsal svůj román. Překladatelka **Zsuzsa Detre** se k Hrabalovi dostala mnohem prozaičtěji. Jako mladá redaktorka pracovala na vydání knihy Krasosmutnění. Starší zkušený překladatel dostal v průběhu překládání infarkt a zemřel. Nedalo se nic dělat a Zsuzsa musela knihu dokončit sama. Hrabal se tak stal její vstupenkou do „velké překladové literatury". Posledním účastníkem besedy byl **György Varga**, který se s Hrabalem setkal při překládání *Příliš hlučné samoty*. Hrabal tehdy přijel na Týden knihy v Debrecínu a Varga ho doprovázel. Pamatuje si, jak Hrabal se zajímal o nějaký důležitý fotbalový zápas v Bruselu, který se ten večer hrál; stále se k tomu utkání v myšlenkách vracel. A druhý den se dozvěděli, že se tam odehrál velký masakr mezi fanoušky.

Bohumil Hrabal měl zcela unikátní postavení na maďarském knižním trhu. Dosud mu tam vyšlo 138 titulů (ovšem včetně audioknih a e-knih). Ale nejde jen o počty vydaných titulů, důležitější je, že Maďaři cítí, že jeho dílo zaplňuje jistou mezeru v Maďarské literatuře, pro kterou nemají vlastního autora. Hrabal je Maďarům tak blízký, že do jisté míry získal statut domácího spisovatele. Podobné postavení na maďarském knižním trhu má z cizinců už jenom Thomas Mann. Debatující hosté se shodli, že podobnou oblibu má Bohumil Hrabal také v Polsku, možná ještě intenzivněji projevovanou než v Maďarsku. Zdá se tedy, že Bohumil Hrabal není tak úplně českým spisovatelem, ale primárně spisovatelem středoevropským. To, co ho dělá tak přitažlivým a podmanivým pro čtenáře v celém středoevropském prostoru, je určité literární plebejství, schopnost vytáhnout obyčejné a poražené postavy do role literárních hrdinů a samozřejmě živá přímá řeč. Čtenářům se zdá, že Hrabalovy postavy mluví neuvěřitelně autenticky a přirozeně. Přitom se jedná o vysoce stylizovaný jazyk. Tak vypadá portrét našeho spisovatele složený z maďarských střípků. RaŠ

OCHUTNÁVKA SOUČASNÉ RUMUNSKÉ LITERATURY

V sobotu odpoledne se ve stánku rumunské knižní prezentace představila šestice rumunských spisovatelů a svojí tvorbou ukázala jako širokou plejádu různých podob. Čtení zahájila Ileana Cudalb ukázkou z románu *Moje dcera Amerika*, barvitě líčící období bolševizace rumunského venkova. Doyenem rumunské spisovatelské delegace na pražském veletrhu byl Emil Brumaru s ukázkami intimní poezie na pomezí přírodního lyrismu a zpovědi z vlastních silných citů. Lavinia Bălulescu je naproti tomu zástupkyně nejmladší spisovatelské generace. Přečetla ukázku ze své románové prvotiny *V mé hlavě*, velmi subjektivně pojaté symbolické prózy na pozadí apokalypsy. Střední generaci tu zastupoval Bogdan Suceavă, civilním povoláním profesor matematiky na americké univerzitě. Jeho román *S bubnem na zajíce chodil* je vzpomínkou na bukurešťský underground přelomu 80. a 90. let. Poté Ioan T. Morar, básník, beletrista a novinář, přečetl ukázku ze sugestivně ztvárněného pohledu na cikánskou otázku pohledem mladého Roma s názvem *Černý a rudý*. O finále se postarala básnířka Krista Szöcs se sbírkou poeziíe *S koleny pod bradou*. RaŠ

„Psaní je velmi osamělá práce"

Tento svůj pocit přiznal v sobotu odpoledne velmi úspěšný autor severských thrillerů, švédský spisovatel **Anders de la Motte**. Mezinárodní proslulost získal svou trilogií Game, Buzz a Bubble o zneužívání IT rechnologií, vydaných už v sedmadvaceti zemích světa. Na besedě velmi zasvěceně moderované Denisou Novotnou prozradil, jak se mu podařilo prosadit se mezi množstvím už etablovaných autorů skandinávské detektivky. „Když jsem kolem roku 2010 začínal, musel jsem přijít s něčím odlišným, něčím jiným. Můj první pokus byl tradičnější krimi příběh a příliš neuspěl. Říkal jsem si, že musím vymyslet jiného hrdinu spíše antihrdinu. Dalo by se říct, že ústřední postava mých knížek, HP je takový Idiot. Většinou jsou hlavními postavami novináři, policisté, normální lidé. Chtěl jsem, aby můj hrdina nebyl tak typický ale měl jsem problém v tom, donutit ho začít něco dělat. HP sám ve své podstatě jenom sedí na gauči, kouří a dívá se na hry. Myslím si, že nový je tento typ antihrdiny. A další věc, která je nová, je jazyk, který HP používá. Obsahuje spoustu odkazů na různé televizní seriály a filmy, takže můžu zúročit hodiny a hodiny, které jsem strávil díváním se na mnohdy ne úplně kvalitní televizní produkci."

Sám Anders de la Motte byl původně policista, poté šéf bezpečnostní ochranky velké IT firmy, nyní působí jako mezinárodní bezpečnostní konzultant. Prostředí, které ve svých knihách využívá, je mu tedy dokonale známé, a i ono se stalo tématem besedy na sobotním setkání. IK

Vzpomínka na Arnošta Lustiga

Ačkoliv se programy letošního veletrhu Svět knihy věnují zejména Bohumilu Hrabalovi, jenž by v tomto roce oslavil své kulaté výročí, našla se o sobotním dopoledni chvíle i na připomínku jeho významného současníka Arnošta Lustiga.

Eva Lustigová Josef Chuchma Radka Denemarková Karel Hvížďala

Jak vyplynulo z besedy, oba tito spisovatelé měli jednu věc společnou – dokázali opravdu těžké a pohnuté dějinné situace propojit s hluboce lidským vylíčením osudů obyčejných lidí s velkým srdcem, takže v jejich podání se i krutá historická realita stává literárně stravitelnou. Právě tímto charakteristickým rysem své tvorby dokáží zaujmout mladé čtenáře a přiblížit jim tak osobně nepoznanou a čím dál vzdálenější historii.

Samotná beseda, kterou moderoval literární kritik Josef Chuchma a účast v ní přijali Karel Hvížďala, Radka Denemarková a Eva Lustigová (spisovatelova dcera), byla trochu entropickou vzpomínkou. Ale právě tato jistá neuspořádanost a rozháranost před zcela zaplněným sálem by Arnoštu Lustigovi jistě udělala radost. Vždyť on byl člověkem paradoxů. Ve své tvorbě velmi vážný, v myšlenkách hloubavě filosofující, avšak v osobním životě nespoutaně veselý, na sklonku života si užívající statusu celebrity, s posedlostí po ženách a neobávající se košilatých anekdot. Karel Hvížďala vylíčil poslední týdny autorova života, kdy spolu napsali zásadní biografický rozhovor, Radka Denemarková připomněla, že Lustig se často vracel ke svým již vydaným dílům, přepisoval je a doplňoval, což je peklem pro jeho editora a redaktory. Dcera Eva prozradila, že po Lustigovi se dochovalo sedm nerealizovaných scénářů k celovečerním filmům a že pracuje na jejich nabídnutí filmovým produkcím po celém světě.

Ale zřejmě nejsilnějšími myšlenkami sobotní besedy byla slova, která pronesl Arnošt Lustig sám. Dejme tedy prostor jeho citátům:

„Aby spisovatel mohl opravdu dobře psát, musí psát jen o tom, co má v krvi, co má v srdci a co má v duši.“

„Knížky, to jsou kousky mé duše, o které se dělím se svými čtenáři.“

„Člověk je tak dlouho živý, dokud se udrží ve vzpomínkách druhých.“

Po besedě byl promítnut autorský film Evy Lustigové s názvem *Tvoje slza, můj déšť*, ve kterém jsou zachyceny unikátní výpovědi Arnošta Lustiga z poslední etapy jeho života.

RaŠ

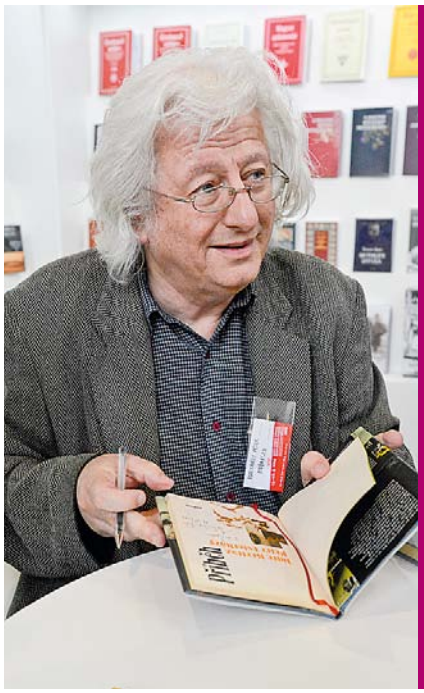

ČELEM K PRAVDĚ

Po roce se na Svět knihy vrátil jeden z nejvýznamnějších současných maďarských spisovatelů **PÉTER ESTERHÁZY**. Zatímco vloni v Praze představoval svou rozsáhlou rodinnou ságu Harmonia celestis, tentokrát přijel s její novou podobou nazvanou Opravené vydání – Příloha k Harmonii caelestis. Spisovatel v ní reflektuje zdrcující zjištění, že jeho otec byl dlouholetým spolupracovníkem tajné policie. „Je třeba se podívat pravdě do očí,“ prohlásil na sobotní besedě s Martinem C. Putnou. Vedle dalších témat se pak v rámci diskuze oba vrátili i k otázce loajální koexistence maďarské katolické církve se státní mocí v letech socialismu. K otázce, kterou Martin C. Putna otevřel už v pátek na panelové debatě nad právě vydanou Antologií maďarské katolické literatury, a k níž má Péter Esterházy velmi vyhraněný a nekompromisní postoj.

IK

Olympia slaví 60 let!

Je to neuvěřitelné, ale od založení Státního tělovýchovného nakladatelství, dodnes známého pod názvem Olympia, uběhlo již plných 60 let. Přes všechny peripetie tohoto časového období, tedy od roku 1954 do současnosti, se toto nakladatelství stále drží na trhu a žije tradicí, již u něj představuje především sportovní a turistická literatura. V sobotu na setkání k výročí zmínili tuto historii ve zkratce bývalý ředitel nakladatelství Olympia Karel Zelníček a autoři Pavel Toufar, Václav Junek, Jan Cimický, Štěpán Mareš a Miloslav Teslevič. Za přítomnosti významných hostů a bývalých zaměstnanců zmínili nejdůležitější mezníky i své vlastní zkušenosti s tímto nakladatelstvím – vše pod vedením moderátora Jaroslava Suchánka.

JaM

„Kulturní pořady by měly být takové, které neodradí diváky …

… a přinášet kvalitu srozumitelně“ – do tohoto výroku výkonného ředitele ČT Art Tomáše Mottla by se dalo shrnout poselství sobotní odpolední prezentace této devět měsíců existující televizní stanice. Vedle zmíněného Tomáše Mottla v hodinovém pořadu U zavěšené knihy zasedli vedoucí kulturní redakce a moderátor zmíněného programu Petr Vizina, strůjci už tradičního pořadu 333 Jan Schmid a Jan Lukeš, Josef Chuchma za televizní týdeník Jasná řeč a Jiří Podzimek, který společně s Petrem Vizinou připravuje literární Zavěšenou knihu. Jedinou dámou v pánské společnosti byla Suzan Reynolds, která hned zkraje nadchla přítomné sugestivním přednesem Erbenovy Polednice, v jejím podání ne nepodobné atmosféře hororového rocku Alice Coopera. K překladu Erbena dodala, že Kytice je v Anglii známa především díky symfonickým básním Antonína Dvořáka, ale autora básní původních tu nikdo nezná. Hodlá v tomto ohledu pokračovat v překladech K. H. Máchy a Jaroslava Seiferta. Především se však pořad věnoval náplni, směřování a cílové divácké skupině ČT Art, která by i při zachování kvality neměla zůstat elitní a uzavřena.

IK

Štěpán Mareš

Kai Meyer v Praze

V rámci snahy Goethe-Institutu o přiblížení německy psané literatury českým čtenářům zavítal na Svět knihy další významný host. V sobotu odpoledne zde o svém díle promluvil světoznámý spisovatel žánru fantasy Kai Meyer, autor více než padesáti knih. Sál fantasy & sci-fi praskal ve švech, a spisovatel tak měl na programu moderovaném Radkem Malým opravdu početné publikum.

Hned v úvodu Meyer vysekl poklonu Praze jako městu, které pro německou fantasy mnohé znamená. On sám zasadil do kulis našeho hlavního města svůj román Alchymista a pohrává si s myšlenkou na návrat do Prahy v několika kapitolách pro svůj připravovaný román.

Vrcholem programu bylo čtení několika kapitol z knihy Ledový oheň. Toho se kromě autora zhostila i Helena Dvořáková. Román patří mezi několik Meyerových děl, která byla přeložena do češtiny, ačkoliv v Německu nepatří k nejúspěšnějším dílům tohoto spisovatele. „Možná byl u nás problémem ruský motiv," soudí Meyer. „Toho jsem se trochu obával při zasazení knih do Karibiku nebo Číny, ale nakonec s tím neměli čtenáři takový problém jako u Ledového ohně."

Děj knihy se odehrává v Petrohradu a jednou z hlavních postav je Děda Mráz. Pro autora byly důležitou inspirací východoevropské příběhy pro děti, zmínil i svou oblibu v českých filmových pohádkách jako například Tři oříšky pro Popelku. V Petrohradu sice Meyer nikdy nebyl, ale překážku to podle něj nepředstavovalo. „Většina děje se odehrává v hotelu a ten najdete všude. Opravdu to není problém. Jeden román jsem zasadil do Namibie a po šesti měsících práce jsem tu zemi důvěrně znal, ačkoliv jsem ji nikdy nenavštívil," odhaluje spisovatel.

Řeč přišla i na další zpracování Meyerových děl. Ledový oheň vyšel u našich západních

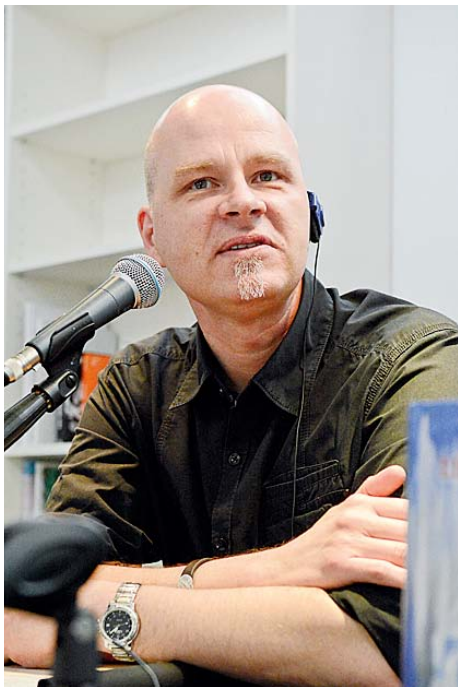

sousedů i v komiksové podobě, stejně jako další dva romány. Autor projevuje velkou otevřenost vůči rozličným adaptacím. Na obzoru bylo i natáčení filmu, ale to ztroskotalo na nedostatku financí. Meyer podobné snahy vítá a je i shovívavý vůči změnám, jež jsou v dílech obvykle prováděny při převodu na stříbrné plátno. „Když dneska někomu prodáte práva ke knize, dostanete peníze, ale musíte pochopit, že některé věci budou změněny. Jsou to odlišná média, do filmu se občas hodí něco trochu jiného."

Po skončení pořadu probíhala autogramiáda, kde se návštěvníci mohli blíže setkat s touto významnou postavou zahraniční fantasy.

OnŠ

Blogeři z naší ulice

Přesvědčit návštěvníky Průmyslového paláce o tom, že i blogeři jsou jen obyčejní a skromní lidé, si dala za cíl spisovatelka IRENA FUCHSOVÁ.

Do své talk show si na sobotní odpoledne pozvala nejúspěšnější internetové tvůrce spojené s portálem iDnes.cz. Veřejnost tak měla možnost se setkat s **Vladimírem T. Gottwaldem, Zuzanou Hubeňákovou-Báslovou, Zdeňkem Mertou, Štěpánkou Bergerovou, Petrem Forejtkem** a **Šárkou Sudovou**. Tato šestice vede směsici pestrých blogů oblíbených u široké veřejnosti. Kromě toho zdobí autory i nadšení s touto činností spojené, o kterém přišli promluvit do Literárního sálu.

Nejvíce moderátorka potrápila hosty otázkou, proč si založili svůj vlastní blog. Odpovědi se různily, ale všichni se shodli, že blog by se měl psát pro čtenáře. Právě jejich reakce proto jsou pro blogery tou největší odměnou. Jistou roli hrála i touha se prosadit a podělit se o své názory. Blog patří mezi formáty, kterými se nelze živit, a proto se na něm objevuje i svérázný obsah. I to ovšem přispívá k jeho oblíbenosti a nejeden úspěšný autor se později přihlásí o slovo s knižními výběry svých nejlepších příspěvků.

Celé setkání bylo vedeno v uvolněné atmosféře, okořeněné o osobitý humor některých hostů. Na závěr moderátorka pozvala zúčastněné diváky na stánek vydavatelství MAFRA, kde proběhlo další setkání s autory. Navíc si zde návštěvníci mohli pořídit nejnovější knihy zmíněných blogerů.

OnŠ

KOREJSKÉ ČTENÁŘSKÉ NÁMLUVY

Nakladatelství ARGO představilo v sobotu v podvečer návštěvníkům veletrhu svou řadu knih korejských autorů.

„Korejské autory jsme začali vydávat loni na podnět českého velvyslance v Koreji, který je na kulturním poli velmi aktivní. Díky němu se nám podařilo získat podporu jihokorejského fondu pro vydávání tamní literatury ve světě," přiblížil začátek zajímavého počinu na českém knižním trhu ředitel nakladatelství ARGO Milan Gelnar. „Máme v plánu vydat celkem deset knih a zatím jsou na světě tři. Snažíme se českým čtenářům představit jihokorejskou literaturu v celé její šíři, tedy jak v historických románech, tak i v soudobé tvorbě," dodal Milan Gelnar a předal slovo překladatelce a koreanistce Miriam Löwensteinové. „Na úvod bych chtěla říct, že jihokorejská literatura má velký potenciál a bohatou historii. Zformovala ji japonská okupace, korejská válka i diktátorské režimy, v nichž se země ocitla. Posledních dvacet let se už dá mluvit o moderní literatuře, která vykročila do světa." První knihou, kterou Miriam Löwensteinová návštěvníkům veletrhu představila, byl historický román ženské autorky **Han Musuk**. „Ženská literatura v Koreji dlouho v podstatě neexistovala, byla jakousi vedlejší činností žen, jejichž hlavním posláním bylo pečovat o rodinu. Profesionální autorky jsou tedy poměrně moderní záležitostí. Tahle kniha dokazuje, že ženy mají na poli jihokorejské literatury své místo. Ale to samozřejmě není její jedinou předností. Zajímavé je například i autorčino vykreslení krajiny, které je neuvěřitelně plastické, což je možná dáno tím, že je původně kaligrafka a její představivost je obdivuhodná." Druhý autor **I Munjol** se ve své knize Básník pustil do tématu systémových perzekucí, kdy děti a rodiny trpí za činy otců. „Myslím, že to není jen korejské téma, ale je vlastní celému světu. Podobné perzekuce se děly a dějí v mnoha zemích. I Munjol příběh svých hrdinů líčí tak vtipně, ostře a precizně, že vás okamžitě pohltí. Právem byl nominován na Nobelovu cenu," dodala Miriam Löwensteinová. Třetí jihokorejské dílo, které ARGO představilo českým čtenářům, se jmenuje Říše světla. „Autor **Kim Jongha** napsal soudobé dílo, které je oproštěno od jakéhosi korejského sentimentu, který se ve starší literatuře tak často objevoval. Příběh o severokorejském špiónovi v Jižní Koreji, který se během jediného dne musí vypořádat se svým rozdvojeným životem, by se vlastně mohl odehrávat kdekoli na světě. Odborníky je tento autor považován za jednoho z nejvýznamnějších představitelů jihokorejské literatury současnosti," dodala Miriam Löwensteinová. Závěrem setkání nad těmito prvními korejskými vlaštovkami na našem trhu slíbil ředitel nakladatelství ARGO brzké vydání dalších titulů a dodal, že zmíněná řada plánovaných deseti knih bude doplněna ještě o několik dětských knížek.

JaM

Trocha historie nikoho nezabije

Při velmi příjemném sobotním setkání ve Velkém sále nechali HANA WHITTON a MARTIN JENSEN návštěvníky nahlédnout do své tvůrčí kuchyně.

Na první pohled se mohlo zdát, že spolu tito autoři kromě stejného žánru nemají nic společného, ale jejich pražské veletržní setkání ukázalo, že mají společného možná mnohem víc, než sami čekali. Oba si za dějiště svých historických detektivek vybrali Anglii, ale ani pro jednoho z nich není ostrovní země domovinou. Hana Whitton se tam vdala před několika lety a Martin žije sice na ostrově, ale v Dánsku. „Anglie má tak bohatou historii, tak spletitou, že vás musí uchvátit. Ovlivnila celý svět a navíc je propojena s historií všech okolních států, tedy i Dánska," vysvětluje Martin. „Já jsem se do psaní detektivek na pozadí historie pustila vlastně náhodou. Můj manžel Paul mě vzal jednou na výlet do Goldstone a tam jsem objevila příběh zavražděné dívky, která hrála určitou roli v mocenských bojích mezi Jindřichem II. a jeho ambiciózní ženou Eleonorou Akvitánskou. Záhadu její smrti se nepodařilo rozluštit a mě to tak zaujalo, že jsem se pustila do pátrání, abych z jejího příběhu rozkryla co nejvíce," dodala Hana, která svůj příběh situovala do 11. století. Do stejné doby umístil některé své příběhy také Martin Jensen. I tady lze tedy najít paralelu mezi oběma autory. Oba se také shodli na tom, že ačkoli jejich hrdinové žijí v dávné minulosti, snaží se na ně nahlížet současnýma očima. „Musím se přiznat, že mi to chvíli trvalo, než jsem se k tomuto pohledu dopracovala, ale nakonec jsem pochopila, že to byli lidé jako my, prožívali stejné situace a řešili stejné problémy, jen zkrátka v jiné době," přiznala Hana Whitton. Na dotaz, zda do svých příběhů promítají i něco ze svého života, odpověděla Hana Whitton, že jsou to květiny, pro které má slabost a Martin připustil, že své hrdiny nechává často pít pivo, které má rád. „Ale na tom není nic divného, přece je nenechám pít capuccino? Co v té době mohli pít? Pili pivo, takže to se mnou vlastně nijak nesouvisí. Jsem autor, který z vlastního života moc nečerpá, jsem autor fikce," říkal s humorem sobě vlastním. Právě humor je dalším průsečíkem prací obou těchto autorů, oba ho rádi využívají, i když každý jiným způsobem. Ze setkání s oběma autory vyplynulo nejen to, že když někdo píše to, co ho baví a zajímá, pak tvoří s lehkostí, ale i to, že žánr historické detektivky je na vzestupu zájmu čtenářů. A to je dobře, protože v případě obou zmiňovaných autorů se nad knihou nejen pobavíte, ale zároveň se dozvíte mnohé historické souvislosti, které jste možná z dob dějepisu dávno zapomněli. JaM

České století v komiksovém pojetí

Televizní seriál České století připomněl divákům i časy, na které by naše historie ráda zapomněla. Jedním z takových momentů je konflikt Klementa Gottwalda a Rudolfa Slánského. Jejich příběh se nyní dočkal i komiksového zpracování.

Scenárista Pavel Kosatík a režisér Robert Sedláček se před časem pustili do nevděčného úkolu. Rozhodli se připomenout Čechům jejich minulost, která není vždy právě růžová. Tak vznikl seriál České století, který se na obrazovkách České televize okamžitě dočkal velkého ohlasu. Zdá se, že minulost pro Čechy není minulostí, ale stále živým tématem. Téměř bratrovražedný boj o moc, po nástupu komunismu na počátku padesátých let, mezi dlouholetými přáteli Klementem Gottwaldem a Rudolfem Slánským se stal nejdiskutovanějším dílem celé série, a i proto se stal základem pro knižní zpracování. Ovšem není to zpracování ledajaké, výtvarník Vojtěch Mašek jej pojal jako komiks. „Samozřejmě, že jsem znal scénář, ale seriál jsem vidět nechtěl. Bál jsem se, že se nechám příliš ovlivnit. I proto moje postavy nemají tváře herců, ale vycházel jsem ze skutečných podob aktérů této kauzy," vysvětlil Vojtěch Mašek. Herci David Novotný a Radek Holub, kteří si zahráli role Slánského a Alexeje Čepičky, přiznali, že ke svým hrdinům v průběhu natáčení nezískali bližší vztah a vlastně se o to ani nesnažili. „Nechtěl jsem ho pochopit, vím, že to byli lidé jako my, že žili své životy a pro svá konání měli své důvody, ale pochopit jsem je nechtěl," svěřil se se svými pocity z role Rudolfa Slánského herec David Novotný. „Když jsem viděl zpracování svého scénáře, až mě to překvapilo, jaké to má grády," přidal se k diskuzi Pavel Kosatík. „Ne, že bych nevěděl, jak silný motiv píšu, ale najednou mi došlo, že potomci těchto lidí stále žijí, jak se na to asi budou dívat, co tomu řeknou. My jsme to psali s takovou lehkostí, že nám tato skutečnost vůbec nepřišla na mysl a najednou mi to došlo. Co se stane, až se s nimi setkám?" přiznal se k obavám Pavel Kosatík. Jeho noční můra se vyplnila při setkání s dcerou Rudolfa Slánského. „Bál jsem se, že se bude zlobit a já budu vědět, že s tím už nic neudělám, ale ona byla ohromná a já si oddychl. Je to žena s úžasným nadhledem a úspěšná podnikatelka. V jedné diskuzi se jí ptali, co by na to asi říkal její otec, kdyby věděl, že podniká. Ona na to s humorem odpověděla, že by jí nejspíš všechno znárodnil. V tu chvíli jsem si oddychl," vzpomínal Pavel Kosatík. Závěrem setkání s autory a herci seriálu i tvůrcem komiksového zpracování dílu Jak Gottwald zavraždil Slánského, padlo pozvání divákům k dalším dílům série Českého století, které by se na obrazovkách České televize mělo objevit na podzim. JaM

Neblázni! Blázni.cz

Posledním pořadem v rámci tématu Literatura online, byla prezentace literárního manifestu skupiny Blázni.cz. Je těžké popsat, co skupina Blázni.cz jsou, tak alespoň uveďme, co nejsou. Blázni.cz nejsou hnutím vydávajícím vážnou literaturu výhradně v tištěné podobě. Blázni.cz nejsou blogerskou skupinou. Blázni.cz nejsou webzinem, tedy webovým časopisem. Blázni.cz totiž žijí zároveň na síti a zároveň v reálném světě. Abyste jako blázen mohl publikovat s Blázny, musíte přijít na skutečné živé setkání. Projevíte-li se jako bláznovství schopný, dostanete klíč a pomocí klíče můžete publikovat s Blázny virtuálně, tedy pomocí jejich webu. Publikujete-li s Blázny, můžete ztratit ostych ze zveřejnění svých děl, protože už jste vlastně blázen. Skupinka odvážných Bláznů četla úryvky své tvorby a na divácích bylo posoudit, co je normální. Normální je občas trochu bláznit. RaŠ

Mše za Bohumila Hrabala

„Kdyby bylo před sto lety, sešli bychom se teď všichni na mši. Ale protože je dnešní doba, sedíme na knižním veletrhu a vzpomínáme na Bohumila Hrabala.“ Těmito slovy zahájil Jiří Podzimek besedu se dvěma českými filmovými režiséry – JIŘÍM MENZELEM a PETREM KOLIHOU, kteří se asi nejvíce zasloužili o převedení tohoto literárního velikána z knih na filmová plátna.

Jiří Menzel se svým přirozeným skepticismem připodotkl, že by ho zajímalo, při jaké příležitosti se tu lidé sejdou za sto let, ale osobně to vidí černě. A pak už se mluvilo jen a jen o Bohumilu Hrabalovi.

Jiří Menzel přiznal, že se s Hrabalem setkával docela pravidelně po více než polovinu Hrabalova života. Jejich vztah se podobal vztahu mezi mladším a starším bratrem. Hrabal jako starší bratr byl vzdělanější, sečtělejší a pilnější. Ale jinak byli velmi protichůdného charakteru. Zatímco Menzel byl v podstatě měšťanský synek a abstinent, Hrabal byl naopak člověk přírody a piva. Jiří Menzel to dnes cítí tak, že ho Hrabal svým rozhledem a moudrostí vylepšoval. Petr Koliha se přiznal, že měl k Hrabalovi generačně o něco dál, takže jeho vtah k němu byl spíše na úrovni žák – učitel. Kolihova matka byla spolužačka a kamarádka Vladimíra Boudníka z výtvarné školy, proto si Petr Koliha pamatuje Boudníka i Bondyho (důležité postavy Hrabalových děl) už z dětství z nesčetných sezení v zahradních restauracích.

Oba režiséři se shodli, že Bohumil Hrabal psal své texty tak, jako by opisoval už hotový film. Měl cit pro střih, vizuální detail a uplatňoval to ve své literatuře. Oba vyzdvihli rovněž Hrabalovu schopnost psát text velmi rychle a s minimem pozdějších škrtů a vlastních oprav. Jiří Menzel to přirovnal k lehkosti, s jakou Mozart psal noty. Ačkoliv se zdá, že Hrabalovi šlo psaní lehko, stála za ním obrovská zručnost a formulační schopnost. A těch schopností měl Bohumil Hrabal více. Sám o sobě rád říkával, že není spisovatel, ale zapisovatel. Jak Jiří Menzel podotkl, Hrabal za svůj život vyposlechl neuvěřitelná kvanta hospodských řečí, o kterých by se spíše mělo říci, že to byly žvásty. Ale z tohoto neskutečného množství slovní hlušiny dokázal vykutat vzácné diamanty. On zbytečně nefabuloval, on jen geniálně vybíral ze všeho řečeného. A stejně geniální byla jeho schopnost formulování přímých řečí, které v jeho podání vypadají velmi přirozeně a autenticky, jako by je přímo zapisoval v hospodě. Pravda ovšem je, že Hrabalův dialog byl velmi stylizovaný. Menzel to shrnul slovy: „On dokázal dialog krátit, aby tam nebylo ani slovo navíc, jeho dialogy jsou na samé hranici ekonomičnosti, on se prostě nerozkecal.“

Kdyby Hrabal poslouchal dnešní besedu, asi by se hodně rozpačitě pýřil a nakonec by řekl něco, čím by tu samou chválu trochu shodil. Bohužel, to už udělat nemohl, a tak si Jiří Menzel vypůjčil jednu větu, kterou před ním řekla paní Hrabalová: „Já nevím, co na tom Bogdanovi všichni máte. Podle mě je spisovatel ten, kdo umí napsat Káju Maříka.“

RaŠ

NFA a digitální restaurování filmů

V neděli v pravé poledne se konala přednáška Anny Batistové z Národního filmového archívu na téma digitalizace starých českých filmů s poetickým názvem: *No jo, ale to musej bejt ty nejkrásnější, který tady máme!* Ptáte-li se, jak vlastně souvisí digitalizace starých filmů s knižní tvorbou, pak odpověď je jednoduchá. Každé restaurování filmu je dokumentováno doprovodnou knihou, která nejen zaznamená, k jakým opravám a změnám muselo dojít, ale též badatelsky pátrá po zajímavých okolnostech z doby vzniku filmu a jeho premiéry.

Nejdříve bychom ale měli vysvětlit dva pojmy, aby nedocházelo k nedorozumění. Digitalizace filmu je jednoduchý přepis z analogového média (filmový negativ nebo distribuční kopie) na nové médium (zpravidla digitální vysílací kazeta). Tento přepis trvá jen několik hodin a nedochází při něm k úpravě filmu. Naproti tomu digitální restaurování filmu je zdlouhavý a nákladný proces, při kterém se z dostupných zdrojů naskenuje film políčko po políčku a poté se čistí a opravuje jak obraz, tak zvuk filmu. Vychází se při tom z referenčních kopií, tedy zejména z distribučních kopií z doby, kdy byl film nový. Digitálnímu restaurování předchází badatelská činnost, která mapuje a sumarizuje autorské záměry, které se pak snaží dodržovat při samotných technických úpravách. Proces digitálního restaurování je do té míry nákladný, že se v Čechách daří „zrepasovat“ jeden film ročně. V roce 2011 to byla Markéta Lazarová režiséra Františka Vláčila, v roce 2012 film Všichni dobří rodáci od Vojtěcha Jasného, v roce 2013 přišla řada na film Hoří, má panenko režiséra Miloše Formana a letošní rok bude uveden u digitálně restaurované kopie Oskarem oceněného filmu Jiřího Menzela Ostře sledované vlaky. RaŠ

DUNAJ NA VLTAVĚ 2

Poslední udílení cen, jež se v rámci veletrhu předávaly, proběhlo v neděli po poledni. Během pořadu s názvem Dunaj na Vltavě 2 byli slavnostně vyhlášeni vítězové, resp. vítězky soutěže o nejzdařilejší překlad slovenského textu do češtiny. Soutěžící pracovali s úryvkem z knihy *Kale topanky* Víťa Staviarského, laureáta slovenské literární ceny Anasoft litera a Martina M. Šimečky *Výpoved*. Za účasti organizátora soutěže Ladislava Snopka a zástupců výše zmíněné literární ceny, předsedkyně poroty Mira Nabělková, působící na Katedře středoevropských studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, zhodnotila úroveň všech soutěžních příspěvků. Těch se sešlo celkem dvacet devět a z nich porota určila pořadí vítězů. Prvenství a pobyt v Novém Smokovci získala **Darina Koubínová**, následovaná Helenou Tichou a Ivou Kumštovou. JaCh

Autorská ilustrovaná kniha LIVE!

Letošní ročník veletrhu byl nabitý doprovodným programem pro děti a mládež. Během čtyř dnů proběhlo 74 pořadů určených právě této cílové skupině, prakticky od rána až do večera měly děti možnost najít si ten svůj.

Ani v neděli odpoledne těsně před koncem veletrhu se děti nenudily. Autorka Dagmar Urbánková připravila výtvarnou dílnu, ve které si malí tvůrci dle její knihy uplácali svou vlastní Chlebovou Lhotu ze střídky chleba, kterou nakonec společně snědli. Během této aktivity si jejich rodiče poslechli zajímavé povídání Jany Čeňkové z České sekce IBBY o fenoménu autorské ilustrované knihy a o současných českých autorech tohoto žánru. Také Renáta Fučíková představila svou tvorbu zaměřenou na historická témata a vysvětlila, jak je ilustrace pro děti důležitá, protože díky ní mohou porozumět velkým událostem lépe než například z dobových fotografií. BaV

SVĚT KNIHY PRAHA

TĚŠÍME SE NA VÁS

2015

14.–17. 5.

VÝSTAVIŠTĚ PRAHA HOLEŠOVICE

Válka s mloky v pražské ZOO

Na první pohled se nedělní setkání ve Velkém sále zdálo jako zoologická přednáška, která nemá s knihami nic společného. Ale pokud jste se jen na chvíli zaposlouchali, pak jste hned věděli, že tu své místo rozhodně má. Pražská ZOO totiž otevírá pavilon velemloků, kteří před mnoha lety zaujali Karla Čapka.

Válka s mloky z pera Karla Čapka je varující, depresivní a společensky závažná. Její spojení se skutečnými velemloky v zoologické zahradě tuto knihu možná trochu demýtizuje, ale na straně druhé ji neotřelou formou představuje nové generaci. „Velemloci jsou zajímaví živočichové a ve 30. letech, kdy žil Čapek, byli v Praze k vidění minimálně na dvou místech. Čapek se s nimi s největší pravděpodobností setkal, protože jeho popis velemloků je velmi přesný“ vysvětloval návštěvníkům zástupce pražské ZOO **Petr Velenský**. „Dnes se populace velemloků rapidně snižuje, v Číně patří jejich maso k velmi oblíbeným, a přestože se kvůli tomu chovají na farmách, rapidně jich ubývá a je možné, že budou velmi brzy čelit

vyhynutí.“ I proto se pražská ZOO rozhodla českým návštěvníkům tohoto tvora představit a jeho spojení s Karlem Čapkem je nasnadě. Při pohledu na velemloky si ve speciálních křeslech budete moci vychutnat pasáže z jeho knihy. Poslech nahrávky, v níž excelují taková jména jako Karel Höger, Jaroslava Adamová nebo Rudolf Deyl, v kombinaci s pozorováním těchto podivných obojživelníků, dává Čapkovu dílu nový rozměr. Velemlok je totiž tvor, který má s člověkem opravdu leccos společného, je obdobně veliký, má jakési zakrnělé ruce a také velkou hlavu. Při troše fantazie skutečně může připomínat člověka. Svého času byly fosílie mloka jedním z vědců dokonce považovány za kosterní ostatky člověka z doby světové potopy. Byl to samozřejmě velký omyl, ale pokud se na velemloka podíváte Čapkovýma očima, pak vás bude lehce mrazit v zádech. Co když … JaM

Vydal: Svět knihy, s.r.o. v Nakladatelství Jalna | redakce: Jana Chalupová, Ilja Kučera, Jana Marxtová, Radek Šofr, Ondřej Šofr | technická redakce: Jiří Sládeček | překlad: Lukáš Houdek | grafický návrh a sazba: Jiří Sládeček ml. | Foto: Jakub Sládeček, Martin Šust | tisk: MHTisk, s.r.o. | uzávěrka 19. 5. 2014. • *Published by Book World, Ltd. in Jalna publishers | Editorial staff: Jana Chalupová, Ilja Kučera, Jana Marxtová, Radek Šofr, Ondřej Šofr | Technical editing: Jiří Sládeček | Translation: Lukáš Houdek | Graphic design a typesetting: Jiří Sládeček ml. | Photo: Jakub Sládeček, Martin Šust | Print: MHTisk, s.r.o. | Deadline 19. 5. 2014* | **Neprodejné – Not for sale**